

CU GÂNDUL LA DUMNEZEU

*„Domnul iubește pe toți oamenii,
dar încă mai mult îl iubește pe cel care Îl caută.”*
(Sfântul Siluan Athonitul)

- Articole, recenzii, eseuri -

**Editura Agapis
București - 2022**

CUPRINS

Cuvânt înainte / pag. 9

Întâmpinare / pag. 11

1. Reflecții despre viață / pag. 13

2. Biserica Ortodoxă ne întârește întru Adevărul cel mântuitor / pag. 17

3. Viețile Sfinților – modele și ajutor pentru elevi / pag. 20

4. Sfântul Siluan Athonitul – Sfântul secolului nostru / pag. 24

5. Sensul milosteniei trupești / pag. 27

6. Preoția – chemarea la întrecere cu îngerii întru curăție / pag. 31

7. Chipul preotului-poet iubitor de Dumnezeu și de oameni –
Protosinghelul Lazăr Țabra (1926-2008) de la Schitul „Sfântul Lazăr” din
Alba Iulia / pag. 36

8. Întâlnirea mea cu Gheronda Iosif Vatopedinul († 1 iulie 2009) la
Muntele Athos / pag. 41

9. Smerite însemnări de pelerin la Sfântul Munte / pag. 47

10. Mihai Eminescu – elev și dascăl al neamului românesc / pag. 50

11. Gânduri eminesciene ca soluții la *criză* / pag. 56

12. Profesorul român în postmodernitate. Soluții de ieșire din *criză* / pag.
60

13. Literatura și rolul ei în viața omului (elevului) actual / pag. 68

14. O prezentare a *Rugăciunii lui Iisus* – „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul
lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul” / pag. 76

15. Videoclipul melodiei *Where's the Revolution* (Depeche Mode) –
simboluri și semnificații / pag. 89

O idee frumoasă întâlnită în scrierile unui înțelept spunea că fiecare om e unic și incomparabil, identic ca el nu a mai fost niciodată cineva și nici nu va mai fi vreodată pe lumea aceasta. Mi-a plăcut gândul acesta, el m-a făcut să conștientizez mai mult valoarea darului acestuia pe care ni l-a dat Dumnezeu – viața.

Odată, stând de vorbă cu un prieten erudit despre viață, am făcut referire la ceea ce părintele Arsenie Boca spunea despre ea: „Viața ne-a fost dată pentru a se vedea la final cum ne-am interpretat-o”. Prietenul meu a adus o completare inspirată: „Trăim viața pentru a avea revelația propriei existențe.”

Mă gândesc că viața de acum ne este preludiu al vieții de după moarte. Această convingere mi-a fost întărită și de filosoful român Constantin Noica în sentința: „E bine să ne amintim că nu suntem decât drumul către altceva.” La fel, și poetul Lucian Blaga spune într-un aforism: „A nu trăi în zadar înseamnă a ști să dai vieții pământești aspectul unei captivități cerești.” Meditând la acestea mi-au venit în minte cuvintele părintelui Arsenie Papacioc, simple, dar nu foarte ușor de înțeles în sensul lor adânc: *Să trăim clipa de aici și de acum ca pe o eternitate. Și într-adevăr așa este, trăim veșnicia încă de pe pământ când suntem întru Mântuitorul Iisus Hristos. Doar El este veșnic, El este Veșnicia.*

Pentru Dumnezeu nu există prezent, trecut și viitor, Dumnezeu este Prezentul, Trecutul și Viitorul laolaltă, fiind deasupra

---

² Bibliografie: ***, *Filocalia*, Vol. 4, București, Editura Humanitas, 2005; Blaga, Lucian, *Aforisme*, București, Editura Humanitas, 2001; Ciolac, Monahia Ieroteia, *Constantin Brâncuși... la Târgu Jiu*, Sfânta Mănăstire Tismana; Monahul Moise Aghioritul, *Viața duhovnicească la Muntele Athos*, București, Editura Sophia – Cartea Ortodoxă, 2006; Nicău, Monah Proclu, *Lupta pentru smerenie și pocăință*, Făgăraș, Editura Agaton, 2010; Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*, Sibiu, Editura Deisis, 2001; Yannitsiotis, Konstantinos, *Lângă părintele Porfirie (Unul dintre fiii săi duhovnicești își amintește)*, Bacău, Editura Bunavestire, 2002.

lor. Îmi amintesc din cărțile citite, despre momente deosebite întâmplătoare creștinilor în preajma părinților harismatici precum a fost și Sfântul Porfirie Kavsokalivitul. De multe ori timpul nu mai avea aceleași valențe. Astfel, sacrul eternizează, profanul separă, diferențiază și limitează. Ca o experiență personală, într-o zi de sărbătoare din timpul săptămânii, după Sfânta Liturghie la care am participat împreună cu tatăl meu, întorcându-ne acasă, tata îmi spune: „*Am impresia că astăzi este duminică*”, la care eu îi răspund, cumva mirându-mă de mine însumi: *Fiecare sărbătoare este o duminică, și fiecare duminică este o sărbătoare*. Desigur că este vorba despre harul dumnezeiesc care coboară din cer pe pământ în timpul Sfintei Liturghii și care eternizează clipa. Este o pregustare a iubirii lui Dumnezeu care este veșnică.

Viața o putem asemăna cu liniștea sau cu zgomotul. Zgomotul sau bruiatul depinde de ceva ce este acum. La fel poate fi trăită și viața, ca pe ceva imediat, consumabil, finit și tulburat. Scriitorul francez Jacques Attali, într-un studiu despre zgomote (*Bruits*) și muzică, spune despre ce ascultăm că este o anticipare a ceea ce va urma. Zgomotul și dezordinea muzicală anticipează felul cum va fi lumea nu peste mult timp. Din trăsăturile muzicii prezentului și din mesajul transmis de aceasta putem previzualiza societatea cu trăsături similare în care vom trăi.

Pe de altă parte, viața mai poate fi asemănată cu liniștea. Liniștea nu este produsul a ceva finit. Liniștea de pe urma încetării ecoului este aceeași de dinaintea începerii sunetului provocator de reverberații. Liniștea eternă este cea care eternizează clipa, timpul. Este harul de la facerea lumii. „*Cine iubește tăcerea, iubește veșnicia*”, spunea un pustnic român. Monahul Moise Aghioritul explică de ce Grădina Maicii Domnului este un loc atât de special, de ce atâția monahi și mireni merg să caute liniștea acolo: „*Cea mai bună tunătoare predică a Sfântului Munte este însăși tăcerea sa.*”

Cuvântul lui Dumnezeu aduce harul. Cuvintele Sfintelor Scripturi au rolul de a transmite harul. El este cel care luminează. Cuvintele sacre, scrise dar și vorbite, sunt posibilități de înțelegere (la nivelul înțelegerii umane) și de apropiere de ceva suprarational, de o cunoaștere originară. De aceea marii părinți sporii

duhovnicește, care poate nu aveau foarte multă carte, pentru iubirea lui Hristos și pentru focul rugăciunii lor sădite de Domnul în inimă, erau învățați de har. Toată învățătura Sfinților Părinți și Sfintele Scripturi le erau lor sădite în suflet. Îmi amintesc cum mărturisea atât de simplu și de tulburător Sfântul Siluan Athonitul de momentul când harul lui Dumnezeu s-a unit cu sufletul său în inimă. Din sufletul său iluminat s-au născut apoi cuvintele duhovnicești atât de vii, adunate în cartea *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*. Nu pot să nu amintesc două dintre ele: „O, Duhule Sfinte, drag ești Tu sufletului! Nu e cu puțință să Te descriu, dar sufletul cunoaște venirea Ta și Tu dai pace minții și dulceață inimii”; „Harul Domnului este nesfârșit de dulce și el încălzește mintea, inima și tot trupul neputincios.” De aceea, poate, și părintele Iustin Pârvu spunea cândva să avem grijă să nu cădem din har, adică din trăirea vieții celei adevărate.

Dacă Dumnezeu este omniprezent și este Duh Sfânt, atunci și cei care trăiesc în Legea Sa se împărtășesc de har și de cunoașterea Sa. Am putea spune că și ei, copiii Săi, trăiesc trecutul, prezentul și viitorul simultan, ca dar al Tatălui lor. Tot legat de cunoaștere, poetul Nichita Stănescu facea referire la *necuvinte*, la ceea ce nu pot exprima cuvintele, ce nu ne poate veni ca gând, ci doar ca stare pentru a lumina neînțeleșurile.

Cuvântul Bibliei, „Dar sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris” (Ioan 21,25), cred că se referă nu numai la faptul că tot ce făcea Domnul era o minune, clipă de clipă, ci și la faptul că tâlcuirile la învățăturile și faptele Mântuitorului Iisus Hristos vor fi scrise până la sfârșitul veacurilor în mii și mii de cărți de către trăitorii credinței celei adevărate – Ortodoxia, într-un infinit de straturi de sens. Așadar, infinitul nu poate fi cuprins în finit.

Legat de viață ca dar al lui Dumnezeu voi face referire la un cuvânt frumos pe care Sfântul Porfirie l-a dat unui creștin pentru ca acesta să nu se mai teamă de moarte, ci să se străduiască încă de acum să trăiască nemurirea, murind pentru ce este rău și trăind pentru

ce este bine, împreună cu Hristos: „*De vei muri înainte de a muri, nu vei mai muri, când vei muri.*”

În final, ca o definiție personală a vieții, îmi vin în minte câteva cuvinte ca esențe: simțire și gândire, trăire și iubire, credință... mântuire.

2. Biserica Ortodoxă ne întărește întru Adevărul cel mântuitor³

În ultima perioadă am putut afla zilnic din mass-media despre atacuri furibunde – pornite din diferite direcții – la adresa Bisericii, a preoților și a ierarhilor ortodocși. Jigniri, interpretări tendențioase ale unor informații și generalizări de tot felul s-au scurs parcă fără oprire. Sondaje au încercat să măsoare (oare cu ce fel de instrument de măsură?) nivelul credinței unui „eșantion reprezentativ” al populației. Toate aceste „știri”, imagini și vorbe s-au repetat de suficiente ori astfel încât să se creeze un efect manipulator. În atare situație, următoarele cuvinte înțelepte ale unui Părinte ne sunt de cel mai mare folos: „*Când cineva nu se încrede foarte ușor, este semn al cunoașterii și al înțelepciunii.*” Psalmistul ne întărește și el, sfătuindu-ne: „*Pace multă au cei ce iubesc legea Ta și nu se smintesc*” (Psalmul 118,165).

M-am simțit atins și eu, deoarece fac parte din Biserică. În acele clipe de amară luptă a unora împotriva credinței, mi-am amintit lecția de la ora de Religie despre ce înseamnă cuvântul „biserică”. Părintele Protopop Avram Petric, în urmă cu vreo 18 ani, ne predă la clasă semnificația acestui cuvânt deosebit. Ne spunea că termenul „biserică” are mai multe accepțiuni, precum: 1. edificiu sfințit în care preoții împreună cu credincioșii înalță rugăciuni lui Dumnezeu; 2. ierarhia clericală, adică toți acei oameni aleși de Dumnezeu, hirotoniți și rânduiți special pentru a se ocupa de realizarea Sfintelor Taine și de bunul mers al vieții bisericești; 3. întreaga comunitate a credincioșilor, vii și adormiți, care s-au botezat ortodox, căci despre Biserica Ortodoxă vorbim. Timpul a trecut, dar niște semințe bune, semănate în inimile și mințile unor adolescenți, la vremea potrivită au rodit.

---

³ Articol publicat în: *Dacia Creștină. De la Dacia Romană la România creștină*, Periodic al Episcopiei Devei și Hunedoarei, Nr. 2 (Anul 3), 2013, pp. 49-50.

Știm că noi, creștinii, formăm un singur trup, cap fiind Hristos. Profesorul grec Gheorghios Galitis afirmă despre Biserică: „*Noi toți alcătuim Biserica și după cum Trupul Bisericii este unul, tot așa trebuie să avem un sânge care să curgă în venele noastre, ca să fim un Trup (...) Dumnezeiasca Împărtășanie este modul prin care Biserica face în așa fel, încât prin toate măduarele ei să curgă același sânge (Sângele lui Hristos).*” Deci cei care lovesc ierarhia Bisericii, lovesc în Biserică, și de fapt în Hristos. Nu știm dacă sunt conștienți sau nu de acest aspect. Se uită că Biserica este a lui Hristos, iar pe El niciodată nimeni nu Îl poate birui, pentru că este Atotputernic. Chiar dacă unii I se împotrivesc, noi să nu uităm să-I declarăm iubirea în orice situație – „*Către Dânsul cu gura mea am strigat și L-am lăudat cu gura mea*” (Psalmul 65,16) –, știind de la Sfântul Ioan Evanghelistul că „*Dumnezeu dragoste este*” (1 Ioan 4,8). Sfântul Siluan Athonitul se exprimă într-un mod care umple inima de bucurie când mărturisește Cine este Dumnezeu: „*Dumnezeu – o iubire de care nu te poți sătura...*” Cunoaștem din viața Sfântului Siluan că acesta L-a văzut și I-a simțit blândețea și dragostea Mântuitorului Iisus Hristos.

Acum cred că este momentul să luăm mai mult în seamă îndemnul Sfântului Arhanghel Mihail: „*Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte!*” Un Părinte spunea următoarele: „*Dacă o singură dată poporul ajunge să-și disprețuiască preoții, nu va dura mult până când disprețul și nepăsarea să se abată și asupra religiei*” (n.n. religie – legătură duhovnicească a omului cu Dumnezeu).

Mihai Eminescu exprima un mare adevăr: „*Biserica Ortodoxă este maica spirituală a neamului românesc.*” Avea și argumente foarte solide să afirme aceasta. În fapt, prin încercarea de a lovi Biserica și de a-i îndepărta pe oameni de la credință, se atentează și la existența neamului românesc. Se știe că atâta timp cât un neam își păstrează vie credința în Dumnezeu, nimeni nu îl poate răpune. Sunt multe exemple în *Vechiul Testament* din istoria poporului evreu, când oamenii se întorceau la credință și se rugau aprins, iar Dumnezeu îi izbăvea de toți dușmanii și de toate relele care îi amenințau, în ciuda oricărei logici omenești.